

חביב יוחר מהנסף, כידוע למכרי וידידי... "מען מולידאנו במכתב סודי לרב מיימון

נשואים אלה ולא אחרים הפכו השראה לי מאות בדיחות עממיות?
את התשובה יש לחפש בראש ובראשונה באישיותו של החתן עצמו. הרב יעקב משה טולידאנו אינו אדם רגיל. יש לו ידידים רבים וגם שונאים רבים. מעשה האחרון אף וגם להרעה קיצונית של יחסיו עם בניו שלו. אך לא הם שנתנו פירסום לתורתו. הם רק הביעו תחת לחץ העתונאים, את מורתרום מהנשואים.

הידיעה עצמה ראתה אור כתוצאה מהאיי בה שרוששים לשר הדתות. דבר עריכת הד חופה נשמר בסוד. אך הרישום שנעשה בי רמלה עבר הלאה, בדרכו השגרתית של מנגנון הרבנות. הוא הגיע לירושלים, למשי רד הרבנות הראשית. במשרד זה יושב הרב הראשי יצחק נסים, אשר האיבה בינו לבין השר טולידאנו של המפורסמת בחיים הצי צוריים בארץ. כי השר בטוח שהרב נסים חסם את הכסא שהיה מיועד לו ועל כן, בהתנגותו שר, נשבע לעשות את כל מה שביכולתו כדי להוריד את נסים מכהונתו. המערכה המרה והמכוערת המתנהלת זה לי מעלה מעונה סביב מינוי הרבנים הראשיים, הסתמכה במידה לא מעטה דחקא בגלל ציבה זו.

על כן, כאשר הגיע טופס הכתובה לירו שלם, נראה היה לאנשי נסים שזוהי הזי דמנות מצוינת להוריד את קרנו של השר. אחד האנשים המקורבים ביותר לרב הראשי עבר בין ספריו העתונים בירושלים, גילה להם את הסוד. הכתב הראשון העביר את הידיעה למערכתו בתל-אביב, אך עתוני החי ליט שלא לפרסמה. כעבור שעות אחדות הופיעה הידיעה בעתון אחר, אשר עורכיו ראו בה סקום גדול.
כאן הסתברה טעותו הגדולה של השר: על שניסה לשמור את העניין בסוד, כאילו היה בכך משהו לא כשורה. הסודיות המופי רות עטפה את כל המרשה במעטה של מיס תרין ומיקאנטיות; על כן, שבתה את דמיון הקהל מן הגיע הראשון בו פורסמה הידיעה. נשואי השר הפכו לשיחת-היום בכל רחבי הארץ.

*** הרב הצעיר מטבריה

א רק השונאים; גם הרב ראה את עצמו לפתע עומד במוקד של התעניינות ציבורית מחודשת. בכל מקום החלה מנקרת השאלה: איזה מין אדם הוא השר יעקב משה טולידאנו?
מכריו מצידים עליו כי הוא איש בעל הש כלה רבה מאוד, חוקר מלומד בענייני יהדות ואיש פולמוס חריף. מעל לכל, הוא, ספרדי קיצוני. עוד לפני 40 שנה התפרסם בשל מלחמתו העדתית. באותם הימים הוציא הרב יהודה ליב הכהן מיימון בירושלים עתון בשם התור. על עמודיו השתמרו דברי פול מוס עם הקורא הצעיר, יעקב משה טולי דאנו, איש טבריה.

שפעו של טולידאנו: הוא התקיף את ה מורחיו מעל דפי העתון דואר היום של איתמר בן-אבי, על שהוא מפלה לרעה את בני עדות המזרח. על התקפות אלה השיב מיימון בחריפות בלתי-רגילה, עד שביום אחד הופיעה הודעה קצרה בהתור, בה נאמר כי תנועה המזרחי בטבריה החליטה לסלק את יעקב משה טולידאנו ממזכירות הסניף, מאחר שהוא מסיח נגד מרכז התנועה, בי ראשותו של הרב מיימון.

הדבר לא הויק לקאריירה של טולידאנו בתנועה הדתית. כליד העיר טבריה (1880) ובן משפחת רבנים עתיקה, נהנה מפורף עזתי מוצק בכל פעולותיו. אביו, יהודה, עלה ממאורוק לישראל בשנת 1862, 16 יודי רות אחרי שמשפחתו גורשה מהעיר טולידו שבספרד. בתקופת האינקוויזיציה.

האב היה ראש העדה הספרדית בטבריה, ובמהרה ירש גם בנו את המעמד הזה. בי מלחמת העולם הראשונה היה בין 600 הנתי גים הצרפתיים שהוגלו בעקבות התורכים. הי קבוצה הגדולה יושבה בעיר אגאיא שב קורטיקה ומהיגה הבלתי-מעורר היה הרב הצעיר מטבריה. משם היתה התקפותו עק בית: מועצת הרבנות בקהילת טנגייר, אב בית-דין וסגן הרב הראשי של קהיר, מלא מקום הרב הראשי של אלכסנדריה, ומ-1942 רב ספרדי ראשי של תל-אביב.

*** ס"ט מערבי

א אכסנדריה עזב אחרי שחברי מועצת הרבנות העסקי הקהילה החליטו כי אין הוא ראוי להמשיך בתפקידו. כאשר נבחר לכהונתו בתל-אביב, ניסה להתקרב אל

המזרחי. לשוא. צמרת מפלגה זו היתה מור כת על לטרת האשכנזים, עולי פולין ו רוסיה. לעסקן ספרדי שאפתן כטולידאנו לא היה מקום בשורותיה. מאז הספיק להתקדם בהם לא טעם, עד שהרב מטבריה הפך לקוץ טורדני בצידה של המפלגה הדתית הלאומית. פעילות זו שוב גרמה להתנגחות מיימון טולידאנו. ב-1944 הצטרף הרב הראשי של תל-אביב לחוג שקרא לעצמו חוג איחוד דתי בלתי-מפלגתי והמכתן נגד המזרחי. טו לידאנו פירסם מאמרים נגד מוסד הרב קוק, טען כי הרב מיימון, העומד בראש המוסד, אינו מוציא לאור אלא את ספריהם של מקורביו.

הרב מיימון שוב יצא מכליו, השיב בחרי פות מעל דפי שבועון המוסד במישור. הצליף הרב מיימון: בזמן האחרון נטפל אל מוסד הרב קוק איזה ס"ט (ספרדי טהור) מערבי אחד, הוראה את עצמו כתלמיד חכם ומוציא דיבה. על כגון דא נאמר, שתלמיד חכם שאין בו דעת — נבלה טובה ממנו. ו אמרו חכמינו: מרחיקים נבלה מהעיר 50 אמה.

*** שונא פרוטקציה

א לא שגם הרב טולידאנו וגם הרב הרב מיימון אינם מאלה השומרים על קו נוקשה: היום רבים, מחר מתפיסים, ומח

אמנם לא גדול אך רבנים וגאונים היללוהו וגם משתמשים בו להלכה ולמעשה (ואפילו באמריקה), ועל שניהם לא מצאו השופטים לנכון לזכותם בפרס הגיל, בו בזמן שלספרי מתבררים המלאים פלפולים ללא סוף וללא תועלת מעשית, העניקו להם פרסים.

נוסף על ספרי הגיל האחרונים, ידוע לכתה"ר הספרים ים הגדול שיש בו ענינים הלכותיים אקטואליים הרבה וגם בלפול ר בקיאות. והספר נר המערב, תולדות ישראל במאורוק, ועוד כמה ספרים וחבורות ומאמר רים בתולדות עם ישראל וחכמי ישראל וב חקירת ארץ-ישראל, שמספרם מאות ושי רבים וגדולים וחוקרים רבים השתמשו בהם, ועד אחרון הספרים שלוחי אי מאת א. יערי, שבמפתחות הספר שם יראה הרשימה הארוכה של מאמרי וספרי שהשתמש בהם לספרו.

האם בכל אלה לא הייתי זכאי לקבל פרס כבוד לפני כל אלה שקיבלו? או גם פרס רגיל על שני ספרי האחרונים והמא מרים הקובעים ברכה לעצמם שפירסמתי בי טיני, כמו של מקומות הקדושים במבצל קורא הדורות עם הערותי, וכעת על פי ה"מי שקלים לרמב"ם?

ולהיות פרס הרב קוק שהיה צריך להנתן בני אלול נדחה ליום ד' תשרי, כפי ההומנה לי שקיבלתי מהעירייה של תל אביב, והיות שכתה"ר היה מהיומנים של פרס הרב קוק ומהממשיכים להתעניין בו

"למה לא?" השיב טולידאנו, במשפט הי שגור ביותר בפיו. בכך עורר לא רק את חמת המפלגות הדתיות, אלא גם את רגוזם של תומכיו הספרדיים. לפני מינויו, עסק ב הקמת חברות קדישא ספרדיות בכל הארץ. בביקורתו הבין כי הכנסות חברות אלה משמשות קרן ברזל למפלגות הדתיות, בהן שולט רוב אשכנזי. "למה שיתעשרו מהמתים שלנו?" שאל והגיש בקשה למשרד הפנים לאשר את הקמתה של הברה קדישא נפרדת. כאשר התמנה לממשלה, זנח את הטיפול ב בקשה זו, אחרי שצורר את תקותיהם וכפי סם של הספרדים, שלא חשבו על שאלה זו קודם לכן.

העסקנים הספרדיים רצו למנות רב ראשי אחר בתל-אביב, אך טולידאנו סירב להת פטר. "איני בטוח עדיין במעמדי כשר," הסביר ונטל חופשה ללא תשלום למשך שנה אחת. אחרי הבחירות לכנסת ומינויו מחדש כשר הדתות, חידשו העסקנים את לחצם עליו. לבסוף הסכים להתפטר — בתנאי שיטודרו תחילה תביעותיו הכספיות. "איני יודע עדיין מה מגיע לי עבור 18 שנות שירותי," הודיע למשלחת הנכבדים שבאה לביתו. "עלי לברר זאת תחילה עם היועץ המשפטי של הממשלה. רק אחר כך אוכל להחליט ולקבוע את עמדותי," המ שיך להסביר.

הוא בירר את המגיע (שמסתכם בסביבות 12 אלף ל"י) אך גם אז לא הודרו להתפטר.

בירח הדבש: לאחרת ליל הכלולות יוצא הרב ממכוניתו

"הצרה אתה," נאח השבוע אחד העסקנים. "היא שמעולם אי אפשר לקבל ממנו תשובה סופית. הוא כל הזמן משנה את דעתו."

*** פוס טרויאני חדש

ה עסקנים לא ידעו להחליט אם עמדה חמקנית זו נבעה מחששו של טולידאנו להשאר תקוע בין שני כסאות — להתפטר מכהונתו הבטוחה בתל-אביב ולהסתכן באבדן כהונתו הפוליטית הבלתי-בטוחה בממשלה — או שהיא רק תוצאה של התחמקות חומי רית.

השבוע החליטו הספרדים כי אינם יכולים להמתין יותר. אחרי שדרך נישואיו של השר פגעה בהם והעליבה אותם, שאל אחד מ ראשיהם, חבר מועצת עיריית תל-אביב נגני אל מטלון, מדוע אין ממנים רב ראשי ספרדי חדש בתל-אביב.

גם או לא הגיש טולידאנו את התפטרותו. כי מבלי שהדבר יגיע לידיעת הציבור, השי תנה משהו בממשלה, מאז התמנותו לפני כשנתיים: בפעם הראשונה התערער מעמדו של טולידאנו בעיני דויד בן-גוריון, שהחל חשב על החלפתו בשר אחר.

כל אשר רצה ביגיי מטולידאנו — כבר קיבל. עתה מעוניין ביגיי בהסכם עם הרב נסים, ואילו את תפקיד הסוס הטרויאני הי דתי יכול לשמש עתה גם בנימין מינץ. טו לידאנו חסר המפלגה שוב אינו חיוני כל כך, על כן לא יתפטר טולידאנו ממשרתו כרב ראשי של תל-אביב. והיי המישרה הבטוחה היחידה שבידו. מרים סבאג, שדירת השרד היושלתית כבר רומזת לה מעבר לפינה, עשויה לראות את עצמה נאלצת להסתפק בדירתו הישנה של הרב טולידאנו, ברחוב לילינבלום, בתל-אביב.

עד כה, הבעתי את רגשי לבבי אלי שבשום אופן לאחריים לא הייתי מעלה אותם על דל שפתי. בראותי לצעירי הפרוטקציונים גם בזה, ושאישי כמוני מהצנועים המושכים את ידיהם ולא חותרים בהשפעות פה ושם, לא אוכה להיות ממקבלי הפרס, על אף כל הי פעולות הספרותיות בהלכה ובהיסטוריה ו בחקירת ארץ-ישראל, שהוצאתי לאור.

"ואת זה ראיתי להביע במכתבי זה לי כתה"ר, לקיים מה שנאמר: עם לבי בקרבי, בהגיי תבער אש דברתי בשוני, שלכל הפחות דאגה בלב איש ישיתנה ולא לאח רים, כי אם רק לכתה"ר, וחלילה לי לבוא בדברים כאלה לפני אחרים יהיו מי שיהיו, כי הכביד אצלי חביב יותר מהנסף, כידוע למכרי וידידי."

*** "רוצה להיות שר?"

ט ולידאנו זכה לפרס תנחומים כלשהו, מבלי שהדבר יחייב את המשך הידיעות בין שני היריבים. לפני שלושה חדשים, בי ראיון פומבי, הכריז מיימון: "הרב טולידאנו, עשה נבלה נגד כל הרבנים בתור רב ונגד כלל ישראל בכלל. אני אומר: ליהודי חרד אסור לדבר אתו. הוא בוגד... איני מדבר אתו"

סערת הגידופים התעוררה בשל הצטרפותי של טולידאנו לממשלה. הצטרפות באה בי שיה המערכה סביב השאלה "מיהו יהודי?" ההתנים התפסרו מהממשלה, איימו במשבר עולמי. ואז יגיש שר המשטרה, בכור שיש רית, אל בן-יערי טולידאנו ושאל: "אולי אתה רוצה להיות שר-דתות?"

פירוש הימשה.